

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 572/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

426/2009. (XII. 2.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a budapesti lakos panaszos¹ 2009. július 10-én előterjesztett **panaszát** a 2009. december 2-án tartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. július 10-én postára adott levelében fordult a Testülethez, amelyben a [párt] elnökeként kérte a 2009. július 4-én délelőtt Budaörsön vele és társaival szemben végrehajtott rendőri intézkedések vizsgálatát.

A panaszos előadta, hogy a kérdéses napon Budaörsön, a Városi Klubban 9 és 11 óra között lakossági pártrendezvényt tartottak, melyet már hetek óta szerveztek és reklámoztak. Eredetileg ugyanebben az időpontban Magyar Gárda-toborzásra is sor került volna, azonban a Fővárosi Ítéltábla 2009. július 2-ai ítéletére tekintettel ezt a panaszos „törölte”. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy a Magyar Gárda szakaszvezetőjeként területi szinten jogosult volt „lakossági fórumok, toborzások, egyéb megmozdulások tervezésére, lebonyolítására”.

Az említett napon 8 óra 40 perckor négy rendőrautóval több civil- és egyenruhás rendőr érkezett a Városi Klub elé, és iratellenőrzés után felszólították a jelenlévőket,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

hogy oszoljanak, mert „a megmozdulás törvénytelen, a viselt ruházatuk tiltott, a Magyar Gárda be lett tiltva, tilos a toborzás”.

Miután a szóbeli egyeztetés – amelyben a panaszos is részt vett – nem hozott eredményt, a rendőrök a jelenlévő egyik pártoló tagról levetették a „Magyar Gárda szimpatizáns pólóinget”, amit aztán az érintett a panaszos javaslatára kifordítva vett vissza. A panaszos és még három fő – „talpig fekete” – öltözetét továbbá a rendőrök egyenruhának minősítették, és közölték, hogy „ez is tilos”. A pártrendezvényre időközben megérkező vendégeket a rendőrök igazoltatták, majd egy járőr kivételével elvonultak.

Közben kikerkezett egy televíziós csatorna (HírTV) forgatócsoportja is, akik a panaszos engedélyével felvételeket készítettek a rendezvény helyszínén, a Városi Klubban bérelt helyiségben.

Körülbelül 25 perc elteltével újra megjelentek a rendőrök – immár mindegyikük egyenruhában –, és közölték a panaszossal, hogy a magatartása, ruházata, az általa végzett tevékenység törvényellenes, ezért előállítják. A panaszos ennek kapcsán megjegyzi, hogy a közeli buszmegálló járdaszíkján állva felügyelte a rendezvény biztonságát, továbbá, hogy a fején viselt „barett” sapka és a bőr kerékpáros kesztyű is tiltott viseletté vált. A nyílt utcán „megmotozták”, ruházatát átvizsgálták, majd a rendőrautóba ültették, és előállították úgy, hogy mindezt a jelenlévő tévéstáb is rögzítette.

A panaszos a kihallgatás során közölte a „rendfokozatát”, elmondta, hogy nem végzett toborzást, és elmondta, hogy milyen ruházatot visel. A Magyar Gárdát érintő további kérdésekre azonban nem válaszolt. Megjegyzi hogy annak ellenére, hogy álláspontja szerint „bűnelkövetőként” kezelték, a jegyzőkönyvben tanúként szerepel. Valamivel 15 óra után engedték ki a rendőrkapitányság épületéből.

A rendőrségi eljárást szakszerűtlennek, törvénytelennek és megalázóknak tartja, amelyet ráadásul ezt a tévéstáb jelenléte folytán az egész országban láthattak. Néhány internetes hírportál – a panaszos szerint „könnyelmű, meggondolatlan” – tájékoztatása alapján az is napvilágot látott, hogy a panaszos akár egy évi börtönbüntetést is kaphat, amellyel erkölcsi és anyagi kár érte, mint állampolgárt és munkakeresőt.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A beszerzett dokumentumokból az alábbiak állapíthatóak meg.

1) A Budaörsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának 2009. július 4-én kelt hivatalos feljegyzése szerint 9 óra 20 perckor állampolgári bejelentés érkezett arra vonatkozóan, hogy a Budaörs, Károly király u. 3. szám alatti ifjúsági ház előtt a Magyar Gárda tagjai (kb. 20 fő) gyülekeznek. A kikerkező r. őrnagy forrónyom-

parancsnok megállapította, hogy a helyszínen 20-30 fő tartózkodik, és a Magyar Gárda tagtoborzása folyik, ezért a rendőrök megkezdték a „szükséges intézkedéseket”. Az intézkedés módjaként a feljegyzés a következőket jelölte meg: „igazoltatás, előállítás, pk-k értesítése”. A feljegyzés a bejelentés és a kivonulás időpontját egyaránt 9 óra 20 percben rögzítette.

2) (...) r. törm. és (...) r. örm. 2009. július 4-én kelt jelentése szerint a rendőri egységek 9 óra 20 perckor az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a panaszban említett helyszínen, mivel állampolgári bejelentés érkezett, hogy ott a Magyar Gárda tagjai gyülekeznek. Kierkezésüket követően – a jelentésben rögzített nevek alapján – öt személyt, köztük a panaszost igazoltatták, ezt az ügyeletes tisztnak szóban jelentették, majd további intézkedésig a helyszínt biztosították.

3) (...) r. örm. és (...) r. törm. közösen elkészített jelentésük szerint 10 óra 20 perckor érkeztek a panaszban említett cím alatt lévő ifjúsági ház előtti területre, majd a helyszínen lévő forrónyomos parancsnok, (...) r. őrnagy vezetésével bementek az épületbe, ahol utasításra igazoltatták a helyiségben tartózkodókat – a jelentés tanúsága szerint 15 főt – akik közül a körözési nyilvántartásban senki nem szerepelt. Ezt követően az épületet elhagyták, és a környező utcákban folytattak fokozott járőrtevékenységet.

Ugyanezen két rendőr jelentést készített arról is, hogy 11 óra 10 perckor az ügyeletvezető utasítására megjelenek a Károly király utcában. Feladatuk adatgyűjtés és tanúkutatás volt azzal összefüggésben, hogy az ifjúsági ház előtti területen a Magyar Gárda tagjai gyülekeztek. A helyszínen meghallgattak három, a közelben élő, dolgozó személyt, akik a kérdéses eseményről érdemi információval nem szolgáltak. A rendőrök az utcából 11 óra 25 perckor távoztak.

4) A panaszos előállításáról készült jelentés szerint az intézkedő rendőrök – akiknek személye a jelentésből aláírás hiányában nem állapítható meg, és csupán egy másik jelentés alapján feltételezhető, hogy (...) r. törm. és (...) r. örm. járt el – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatást, a 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti – szabálysértést felszólítás ellenére folytató személlyel szembeni – előállítást, továbbá a 31. § (1) bekezdése szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását hajtották végre, kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

A jelentés szerint az eljáró rendőrök az ügyeletes tisztt utasítására 9 óra 20 perckor jelentek meg a hivatkozott címen, az ifjúsági ház előtt, mivel állampolgári bejelentés érkezett arról, hogy ott a betiltott Magyar Gárda tagjai gyülekeznek. A kiterkezésükkor ott tartózkodó 9 főt igazoltatták, majd ezt jelentették az ügyeletes tisztnak, aki értesítette (...) r. őrnagy forrónyom-parancsnokot. Ezt követően a szintén a helyszínre érkező (...) r. hadnagy utasítására biztosították a helyszínt.

A panaszost a később – 10 óra 20 perc körül, (...) r. őrnaggyal egy időben – a helyszínre érkező (...) r. fhdgy. újfent igazoltatta.

A panaszos „a Magyar Gárdára utaló” fekete ruhát viselt. Elismerete, hogy ő szervezte az ifjúsági házba meghirdetett kulturális rendezvényt. A jelentés szerint a rendezvényen részt vevők öltözete formaruha-jelleget sugallt: ruházatukon egységesen „Szent László Hadosztály” feliratú kitűzöt viseltek.

A r. fhdgy. közölte a panaszossal, hogy az általa viselt ruházat a Fővárosi Ítéletábla 2009. július 2-án meghozott ítélete alapján „alkalmas arra, hogy a Magyar Gárda nevű szervezettel azonosítsák, ill. egyes kisebbségekben megfélemlítést kelthet.” Szintén a Fővárosi Ítéletábla – akkor még írásba nem foglalt – ítéletére hivatkozva említi a jelentés, hogy „senki nem jogosult a Magyar Gárdára utaló öltözetet viselni, abban nyilvánosan megjelenni”. Az előbbi megállapításokra hivatkozva a r. fhdgy. a panaszost többször felszólította cselekménye abbahagyására, miután azonban a panaszos ennek nem tett eleget, előállították a Budaörsi Rendőrkapitányságra.

A jelentés szerint az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az előállítás idejéről szóló igazolást, továbbá az előállító helyiségben való elhelyezéssel kapcsolatosan a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót a panaszos megkapta.

5) A panaszos által az előállítás során aláírt nyilatkozat szerint a panaszos az intézkedésről senkit nem kívánt értesíteni.

6) A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetője a Testület megkeresésére írt válaszelevelében az alábbiakat rögzítette.

2009. július 4-én 9 óra 20 perckor lakossági bejelentés érkezett a kapitányság ügyeletére, miszerint a jogerősen feloszlott Magyar Gárda Egyesület tagjai a Városi Klub előtti területen gyülekeznek, feltételezhetően tagtoborzás folyik. A válaszelevel szerint „a későbbi kihallgatások során a résztvevők elmondása alapján tisztázódott, hogy a [párt] végzett tagtoborzást”.

A bejelentés alapján három járőrpár érkezett percekben belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”.

Az intézkedések jogalapjaként a levél a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 14. § (1) bekezdését – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésére –, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 212/A. §-át, a szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 142/A. §-át, az Rtv.-t (közelebbi hivatkozás nélkül), valamint a 2210/09. számú, 2009.

július 3-án kiadott ORFK „vezetői ajánlást” jelölte meg. A levél megjegyzi, hogy az utóbbi dokumentumot 2009. július 8-án visszavonták.

A helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedés elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében. A szabálysértőkkel közölték a szabálysértés tényét, és felhívták a figyelmüket a cselekmény – úgy mint tagtoborzás, a feloszlattott egyesületre utaló jelképek, ruházat viselése (amely „a bírósági állásfoglalás alapján garázdaság szabálysértésnek minősül”) – abbahagyására.

A levél szerint nincs arra vonatkozó információ, hogy a járőrök már a bejelentést megelőzően a helyszínre érkeztek volna, bár valószínű, hogy már korábban is a környéken járőröztek.

Az intézkedések kb. 11 óra 30 percre tartottak, ezt követően visszatérő járőrözésre, illetve a tanúk kihallgatására került sor.

7) A panaszos kapcsán a levél rögzíti, hogy őt a helyszínen igazoltatták – melyről igazoltató lapot állítottak ki –, és felszólították, hogy a szabálysértés folytatásával hagyjon fel, ellenkező esetben előállítják. Tájékoztatták továbbá, hogy a Magyar Gárda toborzó tevékenysége bűncselekmény, mivel a helyszínen az előzetes adatokból az derült ki, hogy a feloszlattott egyesület taggyűlése, toborzása folyik, valamint a panaszos elmondta, hogy ő a gyűlés szervezője. Ez utóbbi körülményre figyelemmel a forrónyomos nyomozók utóbb más személyekkel együtt a panaszost is kihallgatták.

A panaszos vitatta „öltözetének szabálysértő jellegét”, és a többszöri felszólításnak sem tett eleget, ezért előállították. Az intézkedő rendőrök tájékoztatták őt az előállítás okáról, céljáról, továbbá jogairól és kötelezettségeiről az előállítás kapcsán. Ruházatát a jogszabályi előírásoknak megfelelően átvizsgálták. Vele szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak, mivel végig együttműködött a rendőrökkel.

A levél arról számol be, hogy a fenti eseményekkel összefüggésben a panaszossal szemben garázdaság szabálysértése miatt indult eljárás, amely a Budaörsi Városi Bíróságon van folyamatban.

A válaszlevél rögzíti, hogy a Btk. 212/A. §-a szerinti egyesülési joggal visszaélés vétsége miatt ismeretlen tettes ellen büntetőeljárás van folyamatban, amelynek teljes iratanyagát másolatban mellékeli. Ilyen iratcsomag azonban a Testülethez az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül küldött válaszban nem érkezett, a Testület csupán a panaszos mint tanú kihallgatásának jegyzőkönyvét kapta meg.

8) A 2009. július 4-én 14 óra 44 perckor készített tanúkihallgatási jegyzőkönyvben a panaszos – részben kérdésekre válaszolva – előadta, hogy a Magyar Gárda tagja volt, szakaszparancsnok, egyéb kérdésekre azonban nem hajlandó választ adni.

Megjegyezte ugyanakkor, hogy a panaszolt események idején nem gárdista egyenruhát viselt, az előállításkor „egy fekete katonai bakancs, fekete katonai gyakorló alsó és felső, zöld színű barettsapka és az ing bal zsebében »Szent László Hadosztály« jelvény” volt rajta.

9) A Testület többszöri, kifejezett kérésére a rendőrség rendelkezésre bocsátotta az országos rendőrfőkapitány nevében 2009. július 3-án kelt „vezetői ajánlást”, amely a Magyar Gárda Egyesület felosztatásáról hozott elsőfokú ítélet ismeretében, figyelemmel a másodfokú – helyben hagyó – ítéletre is, az alábbiak szerint tájékoztatta valamennyi rendőri szervet a kapcsolódó rendezvények és események során követendő rendőri eljárásról, a jogszabályi környezetről.

A levél az elsőfokú ítélet alapján levezeti, hogy a hivatkozott egyesület „olyan tevékenységet végez, amely ténylegesen sérti egyes kisebbségek tagjainak az egyenlő emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait”. A másodfokú ítélet kihirdetéssel jogerőre emelkedett, és az alapján jogellenes az egyesületre „utaló elnevezést használni, nevében jognyilatkozatot tenni, illetve annak képviselőjében eljárni [...], a Magyar Gárdára utaló öltözetet viselni, abban nyilvánosan megjelenni.” Kifejti továbbá, hogy jogellenes az is, „ha valaki a felosztatott szervezet nevében megtartott rendezvényen, vagy egyéb olyan rendezvényen vesz részt, amely a közvélemény számára is felismerhető módon (pl. elnevezések, szimbólumok, zászlók, transzparenszek, öltözet, verbális kommunikáció, célok meghatározásán keresztül stb.) azonosítható a Magyar Gárdával.

Amennyiben a fenti magatartások bármelyike a Gytv. szerinti rendezvény bejelentése során merül fel, az egyeztető tárgyalás során a bejelentőt „figyelmeztetni kell magatartása, illetve a rendezvénye megtartásának jogellenességére, valamint a lehetséges következményekre”.

A rendőri fellépés módját és jogalapját tekintve a levél az alábbiakat rögzíti.

a) A Btk. 212/A. §-ában szereplő egyesülési joggal való visszaélés alapján elfogásra és előállításra kerülhet sor, ha „a helyszínen jelenlévő személyek valamelyike (aki lehet szervező, rendező, a megjelenők egyike, esetleg irányítói szerepet betöltő), a felosztatott Magyar Gárda vezetésében részt vesz. Erre utaló körülményként értékelhető pl. az intézkedés alá vont, illetve tanúként bevonható személyek nyilatkozata, a szervezet vezetésére utaló megbízatás, elnevezés, titulus, »beosztás«.”

b) Tömegosztatásra akkor kerülhet sor, ha a gyülekezési jog gyakorlása bűncselekményt vagy bűncselekményre való felhívást valósít meg. Ennek megítélése során fokozott körültekintéssel kell eljárni, elsősorban az egyének elleni intézkedések indokoltak, a tömeggel szemben csak akkor lehet fellépni, „ha az egyénnel szembeni intézkedésre már nincsen mód, mivel a jogsértés tömegessé vált, a rendezvény egészére jellemző és a rendőri intézkedéssel a rendezvény törvényessége már nem biztosítható”.

c) Mivel a bírósági ítélet szerint a felosztatott szervezet által kifejtett tevékenység alkalmas félelemkeltésre, a szabálysértésekről szóló Szabs. tv. 142/A. §-ában nevesített garázdaság szabálysértése alapján lehet intézkedni, „ha a megvalósított tényállás alkalmas megbotránkozás vagy riadalom keltésére”. A levél hivatkozik az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontjára, miszerint az a személy állítható elő, aki a szabálysértést annak abbahagyására történő felszólítás ellenére folytatja, illetve akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni.

A levél megjegyzi, hogy az ítéleti indokolás szerint „önmagában a Magyar Gárdára utaló öltözet viselése, az abban történő nyilvános megjelenés, továbbá olyan rendezvényen való részvétel, amely a közvélemény számára is felismerhető módon azonosítható a Magyar Gárdával, már önmagában alkalmas / alkalmas lehet a garázdaság szabálysértésének megvalósítására”.

A levél szerint az intézkedés során „célszerű” felszólítani az elkövetőket az abbahagyásra, és ennek eredménytelensége esetén kerülhet sor előállításra az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján.

Tekintve, hogy a garázdaság szabálysértése folytán induló eljárás bírósági hatáskörbe tartozik, „a tömeges mértékű előállítás végrehajtása előtt célszerű a bírósággal egyeztetni [...] a szabálysértési őrizetek elrendelése tárgyában”, és amennyiben a gyorsított eljárás lefolytatása akadályba ütközik, az előállításokhoz kapcsolódó cselekmények befejezését követően „indokolt lehet a szabálysértési őrizet mellőzése”.

d) A levél szerint amennyiben a fentiekén túl a kérdéses cselekmény nem csupán alkalmas félelem vagy riadalom keltésére, hanem ez ténylegesen be is következik, a Gytv. 14. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésre, mások jogainak és szabadságának sérelme miatt – „indokolt lehet a rendezvény, illetőleg a tömeg felosztatása”.

e) A rendőri intézkedések célja minden esetben a szabálysértés és a jogsértő helyzet megszüntetése, a végrehajtás módját pedig a körülmények értékelése alapján kell meghatározni. „A döntés meghozatala előtt mérlegelendő szempont lehet pl. a résztvevők öltözete (pl. egyenruha), a helyszín sajátosságai (pl. sűrűn lakott, városias környezet, kisebbségek lakókörnyezetének közelsége), az eltávozás lehetséges módjai (pl. tömegközlekedés, gyalogos elvonulás, saját tulajdonú, illetve bérelt járművek használata).” A levél szerint „el kell kerülni azt, hogy a rendőri intézkedések célszerűtlen megválasztása miatt a jogellenes magatartás az eredeti résztvevői, szervezői szándékot túlhaladó módon, nagyobb területre terjedjen ki, vagy azt az elkerülhetetlennél jelentősebb számú személy érzékelje”.

f) A levél utal arra, hogy amennyiben a garázda magatartás erőszakkal párosul, akkor garázdaság bűncselekménye miatt szükséges intézkedni.

A Testület az országos rendőrfőkapitány nevében írt levél kapcsán tudomással bír arról, hogy azt később – 2009. július 8-án – visszavonták.

10) A helyszínen készült rendőrségi felvételen az alábbi, a panaszban foglaltak szempontjából releváns körülmények láthatóak.

Az intézkedő rendőrök először az épület előtt, a buszmegálló járdaszívetén álló személyekhez lépnek oda – köztük látható a panaszos is az általa leírt ruházatban és fekete bőrkesztyűben. Az ott lévő személyeket igazoltatják, majd a panaszost egy rendőrségi gépjárműhöz kísérik, és megkérik, hogy két kezét a rendőrautóra téve vesse alá magát a ruházatátvizsgálásnak. A kérésnek a panaszos eleget tesz, a rendőrökkel végig együttműködik. Ezt követően a panaszost a rendőrautóba ültetik.

A felvétel tanúsága szerint a rendőrök az épületben, a rendezvény helyszínen is intézkedtek: tájékoztatták a jelenlévőket arról, hogy lefoglalják az ott található iratokat.

A jelenlévők kérdőre vonták a fellépő rendőröket, hogy honnan tudják megállapítani, hogy bárki a jelenlévők közül gárdista. Tagadták, hogy a helyszínen gárdista toborzás folya, legfeljebb a [párt] toboroz, ez utóbbit elismerték.

Később a felvételen látszik, hogy a jelenlévőket igazoltatják.

A kamera rögzíti azt a – Magyar Gárda fejlécével, „TITKOS” jelzéssel készült – formanyilatkozatot, miszerint: „Alulírott ... szülő (gondviselő) engedélyezem és hozzájárulok, hogy ... (név) ... lakcím, kadét a Magyar Gárda rendezvényén, illetve rendezvényein részt vegyen.” A felvételen azonosítható továbbá egy „Magyar Gárda felvételi adatlap” elnevezésű nyomtatvány, illetve egy taglista, amelyen nevek és elérhetőségek láthatóak, továbbá a település és a „szakasz” megnevezése („Lehel vezér szakasz”). Látható mindezek mellett a [párt] „felvételi kérelem” elnevezésű nyomtatványa is.

III.

A Testület a panaszos által előadott sérelmek vizsgálatakor figyelemmel volt a hatásköri szabályait megállapító Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amely szerint az fordulhat a Testülethez, akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette. Ezen rendelkezés értelmében ugyanis a Testület eljárása kizárólag azon rendőri intézkedésekre terjedhet ki, amelyeket a panaszossal szemben hajtottak végre, amelyek a panaszos személyét közvetlenül érintették.

A konkrét panasz kapcsán ez azt jelenti, hogy a Testület vizsgálhatta a panaszos igazoltatását, ruházatának átvizsgálását és az előállítást abból a szempontból, hogy

azok bármelyike okozott-e a panaszosnak alapjogsérelmet, de nem állt módjában értékelni a panaszos előállítását megelőzően és azt követően a helyszínen jelen lévő egyéb személyekkel szemben fogatosított további intézkedéseket. (Erre ugyanakkor a Testület az események kapcsán előterjesztett további két panaszbeadvány vizsgálatakor sort kerített.)

IV.

A Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszos emberi méltóságát, személyi szabadságát, személyes adatok védelméhez és tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszosi és a rendőri leírás nincs összhangban az események kezdetét illetően. A panaszos arról számol be, hogy az említett napon 8 óra 40 perckor négy rendőrautóval több civil- és egyenruhás rendőr érkezett a Városi Klub elé, és iratellenőrzés után felszólították a jelenlévőket, hogy oszoljanak, mert „a megmozdulás törvénytelen, a viselt ruházatuk tiltott, a Magyar Gárda be lett tiltva, tilos a toborzás”. A panaszos beadványából megállapítható, hogy ő a felszólítást követően a helyszínen maradt, és nem tesz említést arról sem, hogy bárki más a rendőri fellépés miatt onnan távozott volna. A panaszos beadványában nem számol be továbbá arról sem, hogy a fenti felszólításnak a rendőrök bármilyen módon megpróbáltak volna érvényt szerezni.

A rendőrségi iratok ezzel szemben nem említik oszlatás kezdeményezését. A rendőrök szerint a 9 óra 20 perckor tett bejelentés alapján három járőrpár érkezett percekben belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”. A II. 6. pontban említett válaszlevél hozzáfűzi, hogy a helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedések elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében, ugyanakkor az aznap fogatosított intézkedések jogalapjaként a levél a Gytv. 14. § (1) bekezdését és a 2. § (3) bekezdését is megemlíti.

Az ellentmondásokat erre alkalmas eszközök hiányában a Testületnek nem állt módjában feloldani, így nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy oszlatásra való felszólítás valóban elhangzott-e. Figyelemmel azonban arra a körülményre, hogy még ha el is hangzott, a rendőri felszólításnak a panaszos – és vélhetően a többi jelenlévő – nem tett eleget, amely magatartásuk semmiféle következménnyel nem járt, alapjogsértést a Testület ezen a hivatkozási alapon nem állapított meg.

2) Az időrendi sorrendet is követve a Testületnek azt kellett megvizsgálni, hogy a panaszos igazoltatására az adott körülmények megfelelő jogalapot szolgáltatottak-e.

A panaszost a rendőri jelentés szerint a délelőtt folyamán két alkalommal igazoltatták: először a 9 óra 20 perckor tett bejelentést követően a kiérkező járőrök, majd a 10 óra 20 perckor kiérkező r. főhadnagy (a második igazoltatás során szólították fel „cselekménye abbahagyására”). Az igazoltatás jogalapjaként az első – II. 2. pontban említett – rendőri jelentés nem hivatkozik törvényhelyre, csupán azt rögzíti, hogy az állampolgári bejelentés valóságtartalmának ellenőrzése céljából jelent meg a járőrpár a helyszínen és hajtotta végre a közösségi ház előtt várakozó személyek igazoltatását. Ezzel ellentétben az állásfoglalás II. 4. pontjában ismertetett, az előállítás végrehajtásáról készített jelentés – amely mindkét igazoltatásról említést tesz – az Rtv. 29. § (1) bekezdését, annak I. fordulatát jelöli meg az intézkedések jogalapjaként, eszerint az intézkedés okát a közrend, közbiztonság védelme jelentette.

A Testület a rendelkezésére bocsátott információk ismeretében úgy ítélte meg, hogy a panaszos igazoltatásának jogszabályi alapja a jelentésben foglalt hivatkozásnak megfelelően az első alkalommal biztosítva volt. A rendőrségre arról érkezett ugyanis bejelentés, hogy a bíróság által két nappal korábban jogerősen felosztatott Magyar Gárda tart összejövetelt a panaszban említett helyen és időben, tehát fennállt a lehetősége annak, hogy valamely jogellenes magatartás, így például a Btk. 212/A. §-ába ütköző egyesülési joggal visszaélés tényállása megvalósul.

A Btk. 212/A. §-a értelmében „aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el”. A Btk. – Complex Kiadó Kft. Jogtárában elérhető – kommentárja szerint „a Btk. 212/A. §-ban rögzített bűncselekmény csak szándékos elkövetés esetén büntetendő. Az elkövető tudatában kell legyen annak, hogy a társadalmi szervezet felosztatását kimondó bírósági határozat jogerőre emelkedett.” A HVG-Orac által kiadott büntetőjogi szakkönyv vonatkozó fejezete szerint a „bűncselekmény szándékosan követhető el, amelyhez annak ismerete szükséges, hogy a társadalmi szervezetet a bíróság jogerősen feloszlatta” (Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 241. o.).

A jogirodalom szerint tehát a felosztatásról hozott döntés jogerőre emelkedésétől kezdve állapítható meg a cselekmény elkövetése (amennyiben az esetleges elkövető tudatában van e ténynek). Ez az értelmezés a védett jogi tárgyat – a Complex-kommentár szóhasználatával élve „a közösségi élet és a közigazgatás rendjét, valamint a bírósági döntés tekintélyét” – figyelembe véve indokolt, hiszen e jogi tárgyakat sérti minden olyan magatartás, amely a jogerősen felosztatott szervezet továbbműködtetésére, és egyúttal a jogerős ítélettel való szembeszegülésre irányul.

Indokolt volt ezért a bejelentésben megjelölt helyszínen tartózkodó személyek – köztük a panaszos – ottléte okának tisztázása, ennek keretein belül személyük azonosítása.

A Testület hangsúlyozza, hogy az igazoltatáshoz szükséges gyanú szintje enyhébb, mint a büntetőeljárásban használt gyanú-fogalom. Az Rtv. 29. §-a szerinti igazoltatáshoz szükséges gyanút pedig kétség kívül megalapozta az a körülmény, hogy a gárdista-toborzást korábban valóban meghirdették a kérdéses időpontra (erről a panaszos is említést tesz), továbbá hogy a jelenlévők öltözete és előadásai szintén utaltak arra, hogy a rendezvény a Magyar Gárdával kapcsolatba hozható. A gyanút utóbb erősítette, hogy a helyszínen ténylegesen felleltek gárdista toborzásra utaló iratokat.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli, „ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. A kifejtettek szerint fennálló gyanú a Testület álláspontja szerint az intézkedési kötelezettséget a konkrét esetben határozottan megalapozta.

Az iratok tanúsága szerint a panaszos személyének azonosítását az ezt követően mintegy 30-40 perccel a helyszínre érkező r. főhadnagy azonos hivatkozási alapon megismételte. A Testület ez utóbbi, a második alkalommal elvégzett azonosítást az előzmények ismeretében szükségtelen fellépésként értékelte. Az Rtv. 29. §-ának rendelkezése szerint ugyanis az a személy igazoltatható, akinek a személyazonosságát a törvényben meghatározott, célok teljesítése érdekében meg kell állapítani. Tekintettel azonban arra, hogy a panaszos személyazonosságát mintegy fél órával korábban már megállapították a helyszínen tartózkodó rendőri erők, a panaszos személyazonosságának megállapításához, az esetleges további intézkedések foganatosításához ismételt igazoltatására semmiképpen sem lehetett szükség. Ezért a második igazoltatás tekintetében a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét.

3) A panaszost igazoltatását követően a Budaörsi Rendőrkapitányságra előállították, amellyel kapcsolatosan a Testület az alábbiak szerint foglalt állást.

A személyazonosság ellenőrzését követően a jelentés szerint a r. fhdgy. közölte a panaszossal, hogy „az általa viselt ruházat a Fővárosi Ítéltábla 2009. július 2-án hozott ítélete alapján alkalmas arra, hogy a Magyar Gárda nevű szervezettel azonosítsák, ill. egyes kisebbségekben megfélemlítést kelthet”. A jelentés az alábbiak szerint idézi továbbá az ítéletet: „senki sem jogosult a Magyar Gárdára utaló öltözetet viselni, abban nyilvánosan megjelenni”. A fenti tartalmú tájékoztatás után a főhadnagy többször felszólította a panaszost „cselekménye abbahagyására”, majd mivel a panaszos annak nem tett eleget, a főhadnagy utasítására a jelentést tevő rendőrök foganatosították az előállítást.

Az előállításnak a rendőri jelentésben megjelölt jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja volt (aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell

visszatartani). A jelentés a ruházattal összefüggésben arról számol be, hogy a rendezvényen részt vevők öltözete formaruha-jelleget sugallt: ruházatukon egységesen „Szent László Hadosztály” feliratú kitűzött viseltek, a panaszos kapcsán pedig, „a Magyar Gárdára utaló” fekete ruhát viselt.

A rendőrségi válaszlevél (lásd: II. 7. pont) az eseményeket a következőképpen foglalta össze: a panaszos „vitatta öltözetének szabálysértő jellegét, és nem tett eleget a többszöri felszólításnak, így előállítására került sor a rendőrkapitányságra”.

A jelentés nem jelöl meg konkrét szabálysértést, csak a Testület megkeresésére írt rendőrségi válaszlevél hivatkozik a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) 142/A. §-ában foglalt garázdaság szabálysértésére, ez tehát az egyetlen szabálysértés, amely az Rtv. 33. § (2) f) pontjában foglalt előállítási okot mögöttes jogszabályhelyként megalapozhatja.

A Szabs.tv. 142/A. § (1) bekezdése szerint garázdaság szabálysértését követi el, aki „olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”. [A Testület utal arra, hogy a felosztatott szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértési tényállását csak 2009. július 14-én iktatta be a vonatkozó Kormányrendelet 2009. július 17-én kezdődő hatállyal. Lásd az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs.r.) 10/C. §-át.]

A Testület utalni kíván arra, hogy nem járhat el szabálysértési hatóságként, szabálysértési felelősség fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására hatásköre nem terjed ki. Azt azonban az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján vizsgálni köteles, hogy a rendőrség az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjában szabályozott előállítási ok megítélése során kellő körültekintéssel járt-e el és a szabálysértés elkövetésére vonatkozó gyanú elérte-e azt a szintet, amely az érintettnek a magatartás abbahagyására való felszólítását, ennek hiányában pedig az előállítás alkalmazását jogszerűvé és arányossá tette.

A rendőrség a panaszolt esetben hivatkozott a 2210/09. számon 2009. július 3-án kiadott – és július 8-án visszavont – ORFK vezetői ajánlásra (lásd jelen állásfoglalás II. 9. pontját), amely minden bizonnyal az előállítás és az azt megelőző rendőri fellépés során a mérlegelés alapjául szolgált. Az ajánlás 3. oldalának 2. pontjában egy zárójeles rész utal arra, hogy „önmagában a Magyar Gárdára utaló öltözet viselése, az abban történő nyilvános megjelenés, továbbá olyan rendezvényen való részvétel, amely a közvélemény számára is felismerhető módon azonosítható a Magyar Gárdával, már önmagában alkalmas / alkalmas lehet a garázdaság szabálysértésének megvalósítására”.

Mindezeket figyelembe véve megállapítható, és ezt cáfoló érvet a rendőrség sem terjesztett elő, hogy önmagában az egyenruha viselésére alapozva vélelmezte a garázdaság szabálysértésének elkövetését, és alkalmazott a panaszos esetében

előállítás a rendőrség. Az eset körülményeinek vizsgálata során ugyanis nem merült fel olyan többletelem, amely az egyenruha viselésén túl megalapozhatná a garázdaság szabálysértésére alapított előállítási okot. A Testület a fenti eljárást nem tekintette jogszerűnek az alábbiak miatt.

A bíróságnak a Magyar Gárda mozgalmat feloszlató jogerős döntésével való tudatos szembeszegülés nyilvánvalóan minősülhet kihívóan közösségellenes magatartásnak. Annak a magatartás-csoportnak – vagy e magatartás-csoport egyes, hangsúlyos elemeinek – a tanúsítása, amely a bírósági ítélet szerint a Magyar Gárda feloszlításának alapját jelentette (pl. egyenruhában, katonai alakzatban való demonstráció a romák által lakott településrészekben, kirekesztő beszédek tartása), értelemszerűen egyúttal a garázdaság szabálysértési alakzatának megállapítására is alkalmas lehet, hiszen megbotránkozás, riadalom keltésére alkalmas.

Jelen esetben azonban a panaszos magatartása nélkülözötte a fenti elemeket. Még amennyiben a panaszos Gárda-egyenruhát viselt volna, sem lett volna a garázdaság szabálysértése az adott körülmények között megállapítható, tekintettel arra, hogy a panaszos egy kis létszámú, a külvilág számára a Gárdával nem azonosítható ruházatot viselő csoport tagjaként tartózkodott a városi klub előtt, ahol nem folyt semmiféle véleménynyilvánítás, így valamely társadalmi csoportra nézve sértő, fenyegető politikai kommunikáció sem. Ráadásul a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a panaszos nem viselte a Magyar Gárda egyenruháját, rajta csupán egy fekete gyakorló nadrág, ugyanilyen kabát, azon egy kitzűző, fekete kesztyű és zöld sapka volt.

A Testület megítélése szerint a panaszos magatartása ebben a kontextusban garázdaság szabálysértése elkövetésének gyanúját nem alapozhatta meg, így a rendőrségnek nem volt megfelelő jogalapja az előállításra. Mivel az eljáró rendőrök kizárólag az egyenruha-viselésre alapozták fellépésüket (a panaszos előállításával kapcsolatban más jogalapra, pl. a Btk. 212/A. §-a elkövetésének gyanújára nem hivatkoztak, noha a videofelvételen kifejezetten elismeri, hogy ő a rendezvény szervezője), a panaszosnak az egyenruha levételére történő felszólítására, és különösen a panaszos ezt követő előállítására törvényi felhatalmazás híján került sor. Mindezek alapján a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának, továbbá személyi szabadsághoz fűződő jogának sérelmét.

4) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy az előállítás kezdetekor a nyílt utcán átvizsgálták a ruházatát, amit a helyszínen tartózkodó – és a panaszos által korábban adott felhatalmazás alapján felvételeket készítő – televíziós stáb is rögzített.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A szabályozás megfogalmazásából egyértelműen következik, hogy a ruházátvizsgálás indokoltsága az előállítás megalapozottságához kötődik. Tekintettel arra, hogy az előállítás kapcsán a Testület annak jogszerűtlenségét állapította meg, a ruházátvizsgálás kapcsán sem dönthetett másként, és úgy ítélte meg, hogy a rendőrség ezen cselekménye a panaszos emberi méltóságának sérelmét valósította meg.

5) A fenti jogsértések súlyát növelte, hogy – amint azt a panaszos külön is sérelmezi – azokról egy országos televízió hírt adott, bár ezzel kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet rá, hogy a helyszínre érkező stáb – a panaszbeadvány szerint – a panaszos engedélyével kezdett forgatni, és a Testület rendelkezésére álló felvételeken nincs nyoma annak, hogy a panaszos az intézkedés során a felvétel leállítását kérte volna.

V.

A fentiek szerint a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának, személyi szabadságának, emberi méltóságának és személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét, ezért – az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. december 2.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag